

Review

De rubriek 'Review' wil de lezer informeren over recente publicaties en conferenties met betrekking tot het hoger onderwijs. De redactie zal een selectie maken uit de ontvangen stukken en relevant werk in deze rubriek ter kennis meegeven.

Schwarz, S., & Westerheijden, D., F. (Eds.) (2004). *Accreditation and evaluation in the European higher education arena*. Dordrecht, Boston, London: Kluwer Academic Publishers, ISBN 1-4020-2796-6 (Hardback). 1-4020-2797-4 (e-book).

Gerenommeerde auteurs geven hun analyse van de accreditatie en evaluatie van hun land: in totaal gaat het hier om 20 landen: Oostenrijk, Tsjechië, Denemarken, Finland, België (Vlaanderen), Frankrijk, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Letland, Litouwen, Nederland, Noorwegen, Polen, Portugal, Spanje, Zweden en Groot-Brittannië. Accreditatie is intussen een krachtig stuurmechanisme geworden van het hoger onderwijs in heel Europa. Verschillende accreditatiemodellen doen in de Europese hogeronderwijsarena de ronde. De auteurs gaan in op vragen als: waarom ontwikkelen accreditatiemodellen zich op de manier zoals ze zich hebben ontwikkeld, en hoe staat het met de mogelijkheden voor Europese vergelijkbaarheid en samenwerking op dit terrein.

Kwikkers, P., Damme, D. v., & Douma, T. (Eds.) (2003). *Accreditatie in het hoger onderwijs: achtergrond en praktijk in Nederland en Vlaanderen*. Den Haag: SDU, ISBN 90-1209-997-8.

Accreditatie in het Hoger Onderwijs geeft antwoord op vragen als: wat is een Validerende en Beoordelende Instantie (VBI) en wat is haar positie in het accreditatiestelsel? Wat zijn bevoegdheden van de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO)? Hoe staat het met de ministeriële verantwoordelijkheid? Wat betekent het stelsel voor de onderwijsinstellingen zelf?

Procee, H., Meijer, H., Timmerman, T., & Tuinsma, R. (Eds.) (2004). *Bij die wereld wil ik horen! Zesendertig columns & drie essays over de vorming tot academicus*. Amsterdam: Boom, ISBN 90-5352-988-8.

36 vooraanstaande Nederlandse wetenschappers van verschillende disciplines beschrijven hun persoonlijke ontwikkeling en ervaringen ten aanzien van de idee academische vorming. Henk Procee (Universiteit Twente) brengt de columns vervolgens met elkaar in verband via vragen als: wat is academische vorming eigenlijk? Moeilijkheden, paradoxen, academische vorming in de praktijk. Met columns van onder andere Willem B. Drees, Jan van der Dussen, Willem Frijhoff, Anton van Hooff, Gerard 't Hooft, André Klukhuhn, Dorien Pessers, Heleen Pott, Dave Blank en Marijk van der Wende.

Vossensteyn, H. (2004). *Portability of student financial support: an inventory in 23 European countries: main report*. Den Haag: Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap, ISBN 90-5910-102-2. Beleidsgerichte studies Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek, 106.

Inventarisatie van de huidige praktijk op het gebied van de meeneembaarheid van studiefinanciering binnen de EU: in welke landen is het mogelijk de studiefinanciering van het eigen land te gebruiken voor een studie in het buitenland.

Kennis in kaart 2004: gegevensbasis HOOP (2004). Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, <http://www.minocw.nl/brief2k/2004/doc/49428a.pdf>

Deze publicatie bevat de gegevensbasis voor het HOOP 2004. Het zijn indicatoren van de toestand en prestaties van het hoger onderwijs. Zij geven inzicht in de relatie tussen investeringen het hoger onderwijs en de baten voor de Nederlandse samenleving. Dit document is in ontwikkeling. De eerste versie hoorde bij het concept-HOOP 2004. Deze versie bevat een update, waaronder tabellen per instelling. 'Kennis in kaart' zal vanaf nu jaarlijks in september uitkomen.

Adema, D. (Ed.) (2004). *Keerpunten of continuïteit: tien jaar TH&MA*. Den Haag: Elsevier, ISBN 90-5901-986-5.

Dit boek is verschenen ter gelegenheid van het tienjarig jubileum van TH&MA. Acht leden van de kernredactie van TH&MA geven een genuanceerd beeld van veranderingen in het hoger onderwijs in de afgelopen tien jaar en ook hun visie op de trends voor de komende tien jaar. De onderwerpen zijn: sturing, accreditatie, binair onderwijs, strategieontwikkeling, studentendeelname, didactiek, ICT en internationalisering.

The 20th Anniversary CHEPS scenarios: the European higher education and research landscape 2020 (2004). Enschede: CHEPS, Universiteit Twente, http://www.utwente.nl/cheps/documenten/cheps_lustrumscenarios08sept04.pdf

Dit boekje is uitgebracht vanwege het twintigjarig bestaan van CHEPS, Universiteit Twente. Er zijn drie verschillende scenario's opgesteld voor het Europese hoger onderwijs in 2020, die zijn gebaseerd op de uitkomst van een enquête onder 750 hogeronderwijsdeskundigen uit 24 Europese verschillende landen. Zij moesten aangeven hoe waarschijnlijk en wenselijk bepaalde aan hen voorgelegde voorspellingen waren. De experts hopen voor 2020 op hoge investeringen in Research & Development, een uniforme bachelormasterstructuur voor heel Europa, en veel in het buitenland studeren. Meer dan vijftig procent van de wetenschappelijke tijdschriften zal in 2020 als *e-journal* verschijnen, zo luidt de voorspelling.

Ruegg, W. (Ed.) (2004). *A History of the University in Europe: volume III, universities in the nineteenth and early twentieth centuries (1800-1945)*. Cambridge: Cambridge University Press, ISBN 0-521-36107-9.

Dit is het derde deel van een vierdelig project ter beschrijving van de geschiedenis van de universiteit in Europa. De eerste twee delen zijn verschenen in respectievelijk 1992 en 1996. Dit deel heeft betrekking op de negentiende en vroeg-twintigste eeuw: 1800 – 1945. Het gaat niet zozeer om de geschiedenis van instituten afzonderlijk of de universiteiten in de verschillende landen afzonderlijk, maar meer om een aantal thema's belicht vanuit Europees perspectief.

Canton, E., Webbink, D., & Belot, M. (Eds.) (2004). *Private bijdragen voor hoger onderwijs: profiteren van het profijtbeginnel*. Den Haag: Centraal Planbureau, ISBN: 90-5833-179-2.

CPB document, 61, <http://www.cpb.nl/nl/pub/document/61/doc61.pdf>

In het beleidsdebat is veel aandacht voor verhoging van de private bijdrage in het hoger onderwijs in combinatie met hervorming van de studiefinanciering. Deze ingrijpende veranderingen vereisen inzicht in het rendement van hoger onderwijs voor de deelnemers, en in de effecten van leningen op studentgedrag. Recent CPB-onderzoek maakt gebruik van natuurlijke experimenten om deze vragen te kunnen beantwoorden. Dit empirisch onderzoek wijst op een privaat rendement van hoger onderwijs van ongeveer 7 tot 9 %. Voor wat betreft de studiekeuze lijkt de invoering van de prestatiebeurs geleid te hebben tot een kleine verschuiving van wo naar hbo: 2%. Studenten met een prestatiebeurs vallen minder snel uit en halen 5% meer vakken dan studenten in het oude regime.

Hezemans, M & Ritzen, M. (2004). *Communities of Practice in de DU. Wat doen we ermee?* Utrecht: Stichting Digitale Universiteit, <http://www.digiuni.nl/digiuni/>

Communities of Practice (CoP) dienen als middel om binnen de Digitale Universiteit (DU) samen te werken aan onderwijsinnovatie. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen 'traditionele' communities zoals samenwerkingsrelaties en netwerken, en innovatieve CoP's. Een innovatieve community kent verschillende fasen, waarbij de volgende vragen belangrijk zijn: hoe kan de start van een innovatieve CoP worden bevorderd, hoe kunnen CoP's worden gefaciliteerd, en hoe dient de kwaliteitsbewaking plaats te vinden? Ook komt de vraag aan de orde waarom Communities of Practice (CoP's) nodig zijn. Dit rapport presenteert een fasemodel en licht dit toe met de belangrijkste succesfactoren per fase.

Deze rubriek werd verzorgd door Marwine van der Molen (CHEPS, Universiteit Twente). Publicaties ter verschijning in deze rubriek kunnen aan de redactie worden voorgelegd door te schrijven naar: Marwine van der Molen, CHEPS, Universiteit Twente, Postbus 217, 7500 AE Enschede, e-mail: m.w.vandermolen@utwente.nl, of aan de redactiesecretaris onder vermelding van: TvHO Review.